

Rüdiger Jütte

Német Rektori Konferencia (NRK)

Bonn

Fordította: Csekei László (laszlo.csekei@om.hu)

TAPASZTALATOK ÉS PROBLÉMÁK AZ OKLEVÉLMELLÉKLET NÉMET FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBEN TÖRTÉNŐ BE- VEZETÉSÉNÉL

I.

A oklevélmellékletet (a továbbiakban DS) az EU, az Európa Tanács és az UNESCO/CEPES egy munkacsoportja javasolta 1998 végén egy *European Diploma Supplement Model* formájában. A munkacsoport tagjai a tagállamok minisztériumainak illetve felsőoktatási szervezeteinek képviselői voltak.

Mint a hivatalos végzettséget igazoló dokumentum (az általános, angol megjelölés alapján a továbbiakban diploma) kiegészítése, a DS egységes kritériumok alapján írja le az a „mögött” rejlő kvalifikációkat. Az információk a végzettség fajtájáról és szintjéről, a felsőoktatási intézmény státuszáról, a tanulmányok programjáról (felvételi feltételek, tanulmányi követelmények, a tanulmányok menete illetve egyéb, választhatóan megadható adat) mind arra hivatottak, hogy tanulmányi illetve munkaerőpiaci szempontból megkönnyítsék, illetve javítsák a diploma megítélését, értékelését. Minden DS tartalmaz egy szöveget is ("National Statement"), amely az adott nemzet felsőoktatási rendszerének intézményeit és végzettségeit mutatja be. A DS standard formája angol nyelvű.

A DS éppúgy németországi, mint nemzetközi szinten központi szerepet játszik a végzettségek besorolásában és a diplomák elismertetésében.

Ami a nemzetközi szintet illeti, a DS a Bolognai Nyilatkozatban az „első és a második ciklus” dokumentációjaként jelenik meg, a felsőoktatási végzettségekről elismeréséről szóló Lisszaboni Konvenció az elismertetési kérdések referencia-dokumentumának nevezi, az EU pedig a jövőben szeretne egy kombinált „ECTS/DS-pecsétet” adományozni azoknak a felsőoktatási intézményeknek, amelyek mindkettőt alkalmazzák.

Ami a németországi szintet illeti, a Német Rektori Konferencia (NRK) és a Tartományi Kultuszminiszterek Konferenciája (TKK) 1999/2000-ben ajánlást tettek a DS bevezetésére a német felsőoktatásban. A DS fel van véve a hagyományos, duális rendszerbeli végzettségek mintavizsgarendjébe (NRK, TKK), valamint az új, 1998-ban bevezetett bachelor és master végzettségek szerkezeti irányvonalainak, illetve a végzettségek akkreditációs eljárásának is része.

Mindehhez nemcsak a nemzetközi elismertetési aspektusok voltak mérvadók. A DS-nek átláthatóan és követhetően kell dokumentálnia különösen az új típusú (bachelor és master) képzések esetében a szakmai profilok növekvő sokféleségét, és a végzettségek kvalifikációs szintjét, amire a fokozat-megjelölések önmagukban (már) nem alkalmasak.

II.

A DS gyakorlati bevezetése a német felsőoktatásban eleinte alulról (kar, szakterület) felfelé kezdődött, rövid idő óta azonban mind gyakoribb az összintézményi bevezetés.

Ez a lépésről-lépésre történő bevezetés néhány problémával függ össze, melyek az alábbiakból adódtak:

- az információk tartalma, amelyeket a DS-be fel kell venni;
- ezen információk menedzsmentje a DS számtalan szakra és végzettségre történő elkészítésénél.

(Ehhez referenciául szolgál a DS modellje, melléklet)

(1) A DS információinak tartalma

A DS olyan információk megadását követeli meg, amelyeket eddig a (német) felsőoktatási intézmények a végzést igazoló dokumentumban nem általános sztenderdként és nem egységes formában dokumentáltak illetve adtak meg.

Ez mindenekelőtt a következőket érinti:

(1.1) Adatok a végzettségről

(A DS 3. fejezete: „level of qualification“, „length of studies“, „access requirements“, 5. fejezet: „access to further study“, „professional status“).

Ezek az adatok olyan jellemzők, amelyek a végzettségek kvalifikációs szintjét jelölik. A leírás két kritériumnak kell hogy megfeleljen: első, hogy az ugyanolyan kvalifikációt takaró végzettségek leírásának (messzemenőig) azonosnak kell lenni; a másik, hogy a nemzetközileg szokásos kategóriákat és terminológiát kell használnia. Csak így töltheti be a DS azon feladatát, hogy pontos információt adjon a felsőoktatási végzettségek értékeléséhez, besorolásához és elismeréséhez.

Az egyes ugyanolyan jellegű végzettségek jellegzetességeinek leírása ezért úgy a felsőoktatási intézményekben mint országos szinten koordinációt követel meg.

Ebből a célból Németországban a különböző végzettségtípusok leírásához sztenderd-megfogalmazásokat ajánlottak a felsőoktatási intézményeknek.

- az első szint végzettségei: a régi Diplom- és Magister- végzettségek, illetve az új Master
- a második szint végzettségei: a régi főiskolai szintű végzettségek, illetve az új Bachelor

Ami pedig a részleteket illeti, azokat minden egyes felsőoktatási intézményre és/vagy minden egyes szakra tovább lehet specializálni, pl. a tanulmányi idő különbözőségét, a speciális beemelti kvalifikációkat, vagy az azzal megszerzett formális szakmai kvalifikációkat figyelembe véve.

(1.2) Adatok a tanulmányok formájáról és tartalmáról

(A DS 4. fejezete: „mode of study“, „program requirements“, „program details“, „grading scheme“, „overall classification“).

Ez egy olyan feladat, amelyet a karokon és a szakterületeken minden egyes szak vonatkozásában el kell végezni. A DS bevezetésekor ezzel eleinte – igaz, csak egyszer - rengeteg munka van. A karoknak és a szakterületeknek ehhez minden meghirdetett programhoz a különböző jellegzetességek leírását dokumentálniuk kell.

Németországban a stúdium elvégzését az oklevél mellett csak a záróvizsga bizonyítványa dokumentálja, amelyben csak az egyes vizsgatárgyak és az azokban szerzett érdemjegy, valamint az írásbeli záródolgozat (szakdolgozat, diplomamunka) témája van megadva.

A DS ezzel szemben nagyon sok, differenciáltabb információt követel meg, amelyeket a DS bevezetések meg kell fogalmazni.

A német felsőoktatási intézmények számára ebből egy különös probléma adódott, ugyanis a DS bevezetése egybeesett az új képzési formák és új végzettségtípusok bevezetésével. Németországban 1998-ban vezették be minden felsőoktatási intézmény számára a lineáris (két-ciklusú) végzettségek (bachelor, master) rendszerét.

A képzések DS-ben történő leírására ebből egy sokkal nagyobb komplexitás adódik, szemben az addig meglévő hagyományos Diplom- (természet, mérnök- és társadalomtudományok) és Magister (bölcseztudomány és egyes társadalomtudományok) –egymással egyébként egyenértékű- végzettségekkel.

Az alábbi táblázat hivatott ezt megvilágítani. Egy földrajz szakos képzés leírása –a végzettség típusa, vagyis a kvalifikáció szintje szerint- több variációt követel meg.

Diplom-végzettség (hagyományos)	Magister-végzettség (hagyományos)		Bakkalaureus/Bachelor- végzettség		Magister/Master- végzettség
„second level degree”	„second level degree”		„first degree”		„second degree”
9-10 szemeszter	9-10 szemeszter		3 év /4 év		1 év/2 év
önálló szak	főszak	mellékszak	önálló szak	„szakmodul”	önálló szak

(2) A DS információinak menedzsmentje a felsőoktatási intézményben

A DS-ek kiállítása a DS információinak hatékony menedzsmentjét követeli meg a felsőoktatási intézményen belül.

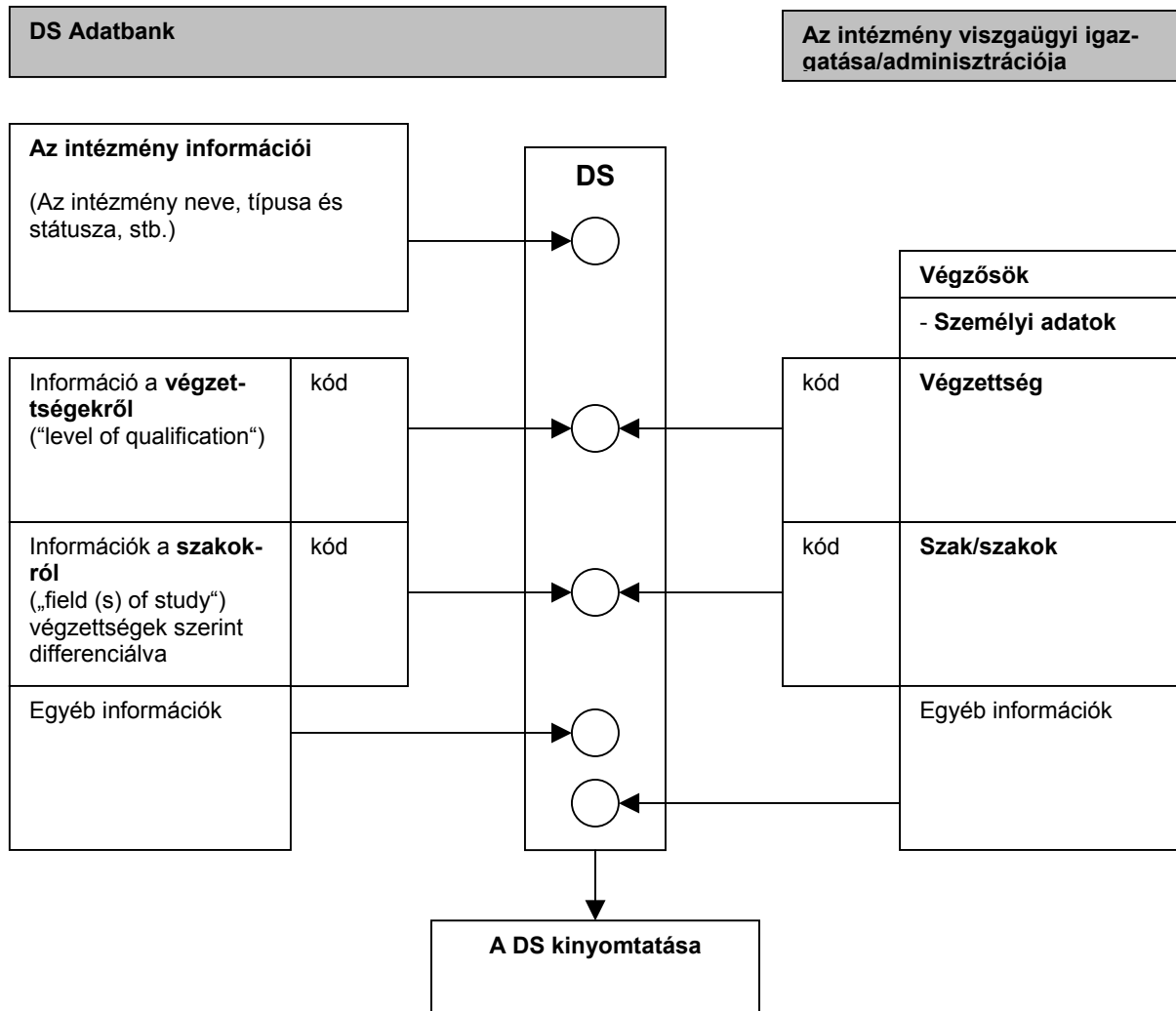
A felsőfokú végzettségek dokumentumainak kiállítása a felsőoktatási intézményekben a „Tanulmányi és vizsgaadminisztráció” (≈tanulmányi osztály) feladata, melyet a „vizsgahivatalokon” keresztül látnak el. A „vizsgahivatalok” az általános intézményi irányítás részei, és vagy centralizáltan (az egész intézményre kiterjedő hatáskörrel) vagy decentralizáltan (karonként, szakterületenként külön-külön) vannak megszervezve.

Az intézményekben használt vizsgaadminisztrációs informatikai rendszerek (softwarek, szttenderprogramok vagy helyi megoldások) ez idáig még nem lettek alkalmassá téve a DS-információk kezelésére, és a DS-ek kiállítására.

A Német Rektori Konferencia ezért a német felsőoktatási intézmények rendelkezésére bocsát egy software-t („DS Németország” Adatbank), amely a DS-információk dokumentációját és adminisztrációját, valamint a DS-ek kiállítását hivatott támogatni. Ez egy ideiglenes megoldás, melyet fokozatosan fel kell hogy váltson a DS követelményeinek a felsőoktatási intézmények telepített vizsgaadminisztrációs rendszereibe történő integrálása.

A DS információinak kezelése (adminisztrációja) az alábbi adatmodellen alapul:

DS-adatmodell

A DS Németország adatbank a következő adatkomponenseket tartalmazza:

- Információk az intézményről (minden DS állandó információja)
- Információk a végzettségekről (egységes az intézménynek)
- Információk a szakokról (kar, szakterület)
- Egyéb információk (intézmény és/vagy kar/szakterület),

Ezeket egyszer kell elkészíteni, és utána csak aktualizálni, ha szükséges.

A végzettségekről és a szakokról szóló információk azokkal a kódszámokkal vannak szervezve, amelyeket az intézmény vizsgaadministrációja is alkalmaz.

A DS kiállítása 3 lépésben történik:

- (1) A végzősök, vagyis a DS kézhezvevőinek adatai a végzettség és a szak releváns kódszámaival a vizsgaadministrációból kerülnek át a DS-adatbankba.
- (2) A kódszámok alapján a rendszer előhívja az adatbankból és összeállítja a végzős számára szükséges információkat, és
- (3) és kinyomtatja a DS-t.

NRK/RJ-03.10.03